

howest

hogeschool

Onderzoek ICF-Lab

Aan de slag met ICF! Welke noden zijn er binnen het ruime werkveld m.b.t. de ICF? Hoe kunnen organisaties hierbij ondersteund worden? Een onderzoek vanuit het ICF-Lab.

Wat vooraf ging aan dit onderzoek: PWO ICF-Lab

- PWO¹ ICF-Lab: 2014 tot 2016
- Ontwikkeling van het ICF-Lab: een expertise- en vormingscentrum dat organisaties ondersteunt bij de implementatie en het gebruik van de ICF
- Focus op de sector voor ambulante revalidatie (CAR's):
“Hoe maakt de sector gebruik van de ICF en welke hindernissen ondervinden de centra bij de implementatie?”

¹: Praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek

PWO: Aan de slag met ICF!

- 2019 – 2021
- Richt zich op diverse sectoren die gebruik maken van de ICF of concrete intenties hebben om hier gebruik van te maken
- Onderzoeksvragen
 - Hoe maakt de sector gebruik van de ICF?
 - Waar wil de sector naartoe m.b.t. het gebruik van de ICF?
 - Welke hindernissen en noden ervaren sectoren bij het implementeren en gebruiken van de ICF?
 - Welke acties dienen er ondernomen te worden om in te spelen op deze noden?

PWO: Aan de slag met ICF!

- Doelstellingen
 - Zicht krijgen op de noden van het werkveld om de dienstverlening hierop aan te passen door onder meer tools en vormen op maat te ontwikkelen.
 - Het gebruik en de implementatie van de ICF maximaal faciliteren door een actieve samenwerking met diverse partners.

Betrokken actoren

- Jolien Veys is halftijds projectleider van dit onderzoek
- Samenwerking met
 - Dienst onderzoek binnen Howest
 - onderzoeksgroep Sociaal werk
 - andere opleidingen Howest (ERGO, TP, VPL, SB, TGW, Ortho)
 - ICF-Platform
 - WHO-Collaborating Centre

Betrokken actoren

- Stuurgroepleden buiten Howest
 - Vanhaute Omer: Voorzitter ICF-Platform; Stafmedewerker directie UZ Gent; Attaché chronische zieken FOD Volksgezondheidszorg; Partner valorisatie
 - Bart Volders: CAR De Schakel Wetteren; Directie
 - Dominique Van de Velde: UGent, Artevelde, ICF-Platform; Voorzitter opleidingscommissie Master of science in de ergotherapeutische wetenschappen; Onderzoeker in de vakgroep Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie
 - Pieter Vaes: GTB - Stafmedewerker ICF, ICF-Platform
 - Stien Hennaert: GTB - Stafmedewerker ICF, ICF-Platform
 - Huib Ten Napel : WHO-FIC Collaborating Center Nederland; Algemeen hoofd

Betrokken actoren

- Pauline Boeckstaens: Universiteit Gent; Wijkgezondheidscentrum Botermarkt; Lesgever en onderzoeker vakgroep huisartsgeneeskunde en eerstelijnsgezondheidszorg; wetenschappelijk partner
- Tine Gheysen: Vrij CLB Netwerk; dienst inhoudelijke ondersteuning buitengewoon onderwijs – specifieke noden, ICF-Platform
- Jill Meirte: Universiteit Antwerpen - opleiding Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie aan de Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen; Oscare: nazorg- en onderzoekscentrum voor brandwonden en littekens; doctor assistent; onderzoeksassistent
- Saskia Decuman: Riziv – dienst uitkeringen, algemene directie; Ondersteunend expert onderzoek en ontwikkeling, ICF-Platform

Betrokken actoren

- Stuurgroepleden binnen Howest
 - Greetje Desnerck: Dienst onderzoek, ondervoorzitter ICF-Platform
 - Sigrid Van den Branden: docent Toegepaste gezondheidswetenschappen, gecertificeerd ICF-Trainer
 - Lien van Eynde: Lector Toegepaste psychologie
 - Sabine De Gryse: Lector Verpleegkunde
 - Veerle Coupez: onderzoekscoördinator en lector Verpleegkunde
 - Tim Coppejans: lector Sport en bewegen
 - Magda Van Soom: lector Ergotherapie
 - Chris Mestdagh: lector Sociaal werk

Aanpak en verloop

- Het onderzoeksproject loopt van 2019 tot 2021 en wordt verdeeld in drie fasen.
- **Fase 1**
 - verkennen van de sectoren die het gebruik van de ICF aanbevelen/beslissen om de ICF te implementeren.
- **Fase 2**
 - bevragen van experts van de verschillende sectoren via een vragenlijst, geïnspireerd op de Delphi-methode. Concreet worden volgende stappen doorlopen:

Aanpak en verloop: fase 2

De respondenten vullen het vragenformulier in.

De resultaten worden per sector samengevat.

De samenvatting wordt aan de respondenten bezorgd: mogelijkheid op aanvullingen.

Na de aanvullingen wordt dit nogmaals doorgestuurd en is er de mogelijkheid om aanvullingen te doen. Er wordt bevraagd wie wil deelnemen aan het groepsgesprek.

Er vindt een groepsgesprek plaats.

Via een doodle wordt een gesprek gepland waarin de resultaten verdiept worden om ze in concrete acties te vertalen.

Het onderzoeksrapport wordt aan de respondenten bezorgd.

Er is de mogelijkheid om feedback te geven.

Aanpak en verloop

- **Fase 3**

- werkgroepen samenstellen waarin we uitwerken hoe we kunnen inspelen op deze noden. Er is een actieve samenwerking met de betrokken partners.
- In de mate van het mogelijke bieden het ICF-Lab en de partners antwoorden op deze noden door concrete zaken te ontwikkelen.
- Op verschillende niveaus worden er aanbevelingen geformuleerd.

Hiernaast blijft het ICF-Lab inzetten op verdere professionalisering en dienstverlening. Het ICF-Lab zal verder uitgebouwd worden. Dit zowel binnen het onderwijs als binnen het werkveld.

Fase 1

Verkennen van de sectoren die het gebruik van de ICF aanbevelen/beslissen om de ICF te implementeren.

- Afbakenen van de beleidsdomeinen waarbij de ICF vermeld wordt
- Verkennen van algemeen beschikbare bronnen zoals decreten en protocollen
- Afbakenen van sectoren waarbij de ICF vermeld werd m.b.t. het gebruik

Beleidsdomeinen waar de ICF vermeld wordt

Federaal niveau

- Beleidsdomein Financiën en Begroting (FB)
- Beleidsdomein FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

Vlaams niveau

- Beleidsdomein onderwijs en vorming (OV)
- Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)
- Beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE)

Sectoren waar de ICF vermeld wordt

- Riziv
- Ziekenhuizen
 - Pijncentra
 - Revalidatie binnen ziekenhuizen
- Revalidatieziekenhuizen
- Wijkgezondheidscentra
- CLB
- VAPH
 - CAR
- OCMW
- GGZ
- GTB en VDAB

- ICF is het kader dat gehanteerd wordt bij het aanvragen van hulpmiddelen bij het Riziv.
- De Zorgkassencommissie hanteert het indiceringsinstrument en brengt een advies uit over de mobiliteitshulpmiddel waaraan de persoon nood heeft. De ICF typeringen zijn hierbij richtinggevend.

 Sector werd geselecteerd voor het onderzoek

Ziekenhuizen - pijncentra

- ICF wordt vermeld als het referentiekader voor het readaptatieproces in een onderzoek rond de aanpak van chronische pijn in België (Berquin, et al., 2011).
- Online zijn er bronnen terug te vinden waarin bepaalde pijncentra het belang en het gebruik van de ICF aangeven.
- De protocollen van de pijncentra geven aan dat de pijncentra moeten werken via een gevalideerd biopsychosociaal model.
- Onderzoek vanuit FOD Volksgezondheid (poster 7)

 Sector werd niet (opnieuw) bevraagd

Ziekenhuizen – revalidatie binnen ziekenhuizen

- Vanuit deze sector werden geen openbare bronnen teruggevonden
- Mondelinge bronnen geven aan dat deze sector gebruik maakt van de ICF o.m. in het elektronisch patiëntendossier

Sector werd geselecteerd voor het onderzoek

Revalidatieziekenhuizen

- Vanuit deze sector werden geen openbare bronnen teruggevonden
- Mondelinge bronnen geven aan dat deze sector gebruik maakt van de ICF
- Het gebruik van de ICF, de noden en de knelpunten hiertoe werden bevraagd in een masterproef in academiejaar 2018-2019

 Sector werd niet (opnieuw) bevraagd

Wijkgezondheidscentra

- Vanuit deze sector werden geen openbare bronnen teruggevonden
- Mondelinge bronnen geven aan dat deze sector gebruik maakt van de ICF
- Het gebruik van de ICF, de noden en de knelpunten hiertoe werden bevraagd in een masterproef in academiejaar 2018-2019

 Sector werd niet (opnieuw) bevraagd

- De definitie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften wordt in het Decreet Basisonderwijs omschreven via de vier componenten van ICF.
- Het Decreet Basisonderwijs schrijft voor dat onderwijsbehoeften van de leerling dienen te worden omschreven met toepassing van een classificatiesysteem dat wetenschappelijk onderbouwd is en gebaseerd is op een interactionele visie en een sociaal model van handicap. De CLB's hebben hierbij gekozen voor ICF.
- In het Decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften wordt duidelijk aangegeven dat de overheid middelen vrijmaakt voor de implementatie van handelingsgerichte protocollen en ICF in de CLB. Dit budget dient voor de uitwerking van de diagnostische protocollen door Prodia.

Sector werd geselecteerd voor het onderzoek

VAPH

- De definitie van handicap en de voorwaarden voor een handicap zijn gebaseerd op ICF.
- De ICF wordt expliciet vermeld in de diagnostische protocollen van verstandelijke beperking en autismespectrumstoornis. Het ICF-kader wordt als een middel gezien om een holistische blik te krijgen op het functioneren van het kind/de volwassene met de diagnose autisme of verstandelijke beperking.
- De protocollen zijn opgesteld in opdracht van het VAPH.

 Sector werd geselecteerd voor het onderzoek

CAR

- In de overeenkomst van de CAR wordt er aanbevolen dat er dient gebruik gemaakt te worden van de ICF.
- Voor de doelgroep stotteren is het verplicht om via ICF-codes aan te geven dat een multidisciplinaire benadering een vereiste is.
- Het verkennend onderzoek van ICF-Lab (2015) gaf ook aan dat een groot deel van de centra ICF (willen) gebruiken.

 Sector werd geselecteerd voor het onderzoek

OCMW

- Er is een samenwerking tussen het OCMW en de VDAB bij het indiceren van werkzoekenden, meestal leefloongerechtigden. Dit doen ze met behulp van het ICF indiceringsinstrument.

 Sector werd niet bevraagd

- Interne bronnen geven aan dat deze sector interesse heeft in de ICF
- Het Overlegplatform Geestelijke Gezondheidszorg Oost-Vlaanderen maakt vormingen over de ICF mee bekend via hun website. Dit geeft aan dat ze er belang aan hechten.
- Er zijn voorlopig nog geen aanwijzingen dat de sector van de GGZ gebruik maakt van de ICF of hier intenties toe heeft

 Sector werd niet bevraagd

GTB en VDAB

- GTB en VDAB ontwikkelden een ICF indiceringsinstrument om het functioneren van een persoon met een arbeidsbeperking in kaart te brengen
- De Vlaamse regering schrijft specifieke voorwaarden voor voor de casemanager werk en -zorg zoals het bezitten van voldoende gecertificeerde kennis over de ICF, het in dienst hebben van gecertificeerde ICF-trainers erkend door de WHO.

 Sector werd geselecteerd voor het onderzoek

Tot slot

Vragen of interesse? Contacteer Jolien Veys

Jolien.veys@howest.be

Meer info over het ICF-Lab via www.ICF-Lab.be